

Masarykova univerzita
Právnická fakulta

Příklad č.5

- 5.1 Legislativní škoda**
- 5.2 Srážka lyžaře a snowboardisty**

Zpracoval: Jan Plšek

Seminární skupina: 17

Datum odevzdání: 10. 05. 2007

Příklad č. 5:

5.1 Legislativní škoda?

Skutek (a pochyby)

Třetí novela autorského zákona z roku 2006, která nabyla účinnosti dne 22. května 2006, zmocnila Ministerstvo kultury k vydání vyhlášky (§ 25 odst. 7).

Zmíněná vyhláška byla vydána s účinností od 10. listopadu 2006.

Posud'te právní stav v mezidobí.

Viz. odpověď níže na otázku č.1

Od kdy přísluší právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu, a to vzhledem k zákonodárnému vývoji v roce 2006?

Takřka s jistotou tvrdím, že právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu přísluší autorům od 22. května 2006, tedy již od data účinnosti euronovely autorského zákona č. 121/2000 Sb. provedené z. č. 216/2006 Sb.

Někteří lidé tvrdí, že stát tímto vývojem zapříčinil škodu.

Mají pravdu, nebo ne?

Dle mého názoru stát tímto postupem přinejmenším vytvořil podmínky ke vzniku škody. Novelou autorského zákona přiznal autorům právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním zveřejněného díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu. Avšak úpravu výše odměny částečně přenechal vyhlášce, což je již samo o sobě neústavní. Vyhláška byla navíc vydána se značným zpožděním, čímž stát pro toto mezidobí vytvořil mezeru v právním řádu, která sice nebyla nepřeklenutelná (soudní cestou), ale zcela zbytečně vnesla do soukromoprávních vztahů značnou nejistotu, která mohla mít jisté dopady do majetkové sféry soukromoprávních subjektů.

PŘÁVNÍ ROZBOR A NÁVRH ŘEŠENÍ

(1) *Posud'te popsany legislativní vývoj z hlediska správného postupu. Jedná se o postup správný, anebo nikoli?*

Ponecháme-li stranou neomalenou praxi zákonodárce, kdy zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení a není tak dána legisvakanční lhůta, bylo by přinejmenším vhodné, aby vyhláška provádějící zákon nabyla **účinnosti ve stejný den** jako zákon a nikoli o více než 5 měsíců později, tím spíš pokud jsou práva a povinnosti stanoveny částečně zákonem a částečně vyhláškou. Neměl by to být snad takový problém, obzvláště pokud se jedná o vládní iniciativu jako zde v případě euronovely 216/2006 Sb.

Mnohem vhodnější by však dle mého názoru bylo, aby práva a povinnosti stejné povahy plynoucí z jednoho právního vztahu (zde výše a způsob výpočtu odměny dle §25 AZ) byly stanoveny **v právním předpise stejné právní síly, ideálně pak v předpise jediném**.

Avšak nejzávažnější prohřešek spočívá dle mého názoru v tom, že **úprava výše a způsobu výpočtu odměny podle §25 AZ byla ponechána částečně podzákonnému předpisu**. Autorský zákon upravuje výpočet odměny z pravděpodobného počtu tiskových rozmnoženin zhotovených poskytovatelem rozmnožovacích služeb a odměny příslušející při dovozu nebo přijetí nebo při prvním prodeji přístrojů k zhotovování rozmnoženin záznamů. Kdežto paušální odměny z přístrojů ke zhotovování tiskových rozmnoženin a nenahraných nosičů záznamů upravuje vyhláška 488/2006 Sb.

Pokud budeme považovat povinnost platit autorovi "odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu" za omezení vlastnického práva osob podle § 25/2 AZ (tedy za omezení ústavního práva garantovaného Čl.11 Listiny a Čl.1 Dodatkového protokolu k Úmluvě), potom musíme poukázat na **Čl. 4/2 Listiny**, který připouští omezení základních práv a svobod jedině zákonem, nikoli podzákonným právním předpisem (IV. ÚS 611/05).

Stanovení odměn pouhou vyhláškou není nejspíš v souladu ani s **Čl. 34/1 Listiny**, který stanoví, že práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.

Vzhledem k tomu, že soudy jsou vázány zákonem (Čl. 95 Ústavy), mohlo by se stát, že v konkrétním případě soud odmítne tuto vyhlášku aplikovat, pokud shledá její nesoulad se zákonem nebo mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu.

Otázkou je zda nebyl porušen i **Čl. 4/3 Listiny**, který požaduje, aby zákonná omezení základních práv a svobod platila stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky. Potažmo **Čl. 11/1 Listiny**, který garantuje všem vlastníkům stejný obsah a ochranu jejich vlastnického práva. Vyhláška totiž diferencuje výši odměny podle technologie použité u přístrojů a nosičů záznamů. Takto určité technologie zatěžuje více než jiné.

Například analogové nosiče záznamu rozlišuje podle délky záznamu, kdežto u optických nosičů se kritérium délky záznamu neuplatňuje. U paměťových médií a pevných disků stanoví sazbu podle kapacity paměti, kdežto u disků CD a DVD, které jsou také paměťová média se toto kritérium neuplatňuje. Jinými slovy, za 1MB paměti se platí různá cena v závislosti na použité technologii. Spravedlivé by snad bylo kritérium kapacity paměti. U analogových nosičů by tato kapacita byla přepočtena na délku záznamu ve standardní kvalitě. Podobně zvláštní rozlišování je uplatňováno u technologií tisku, kde je jiná sazba pro inkoustové tiskárny a jiná pro ostatní, jiná pro rozmnoženinu z tiskového podkladu a jiná pro tisk tzv. ze souboru. Z placení odměn jsou navíc celkem nepochopitelně vyňaty mobilní telefony, jejichž některé typy mohou také sloužit jako paměťová média.

(2) Mohla tím vzniknout někomu škoda? Pokud ano, komu, kdo by za ni odpovídal? Jakou právní povahu by taková škoda měla?

Podle §25/1 AZ s účinností od 22. května 2006 má autor právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním zveřejněného díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu. Tyto odměny jsou v §25 AZ dále konkretizovány. Ovšem co se týče přístrojů ke zhotovování tiskových rozmnoženin a paušální odměny z nenahraných nosičů záznamů, byla úprava výše odměny svěřena vyhláškou. Tato vyhláška (488/2006 Sb.) byla vydána s účinností od 10. listopadu 2006. Znamená to tedy, že v mezidobí nebyla nijak stanovena odměna ohledně přístrojů ke zhotovování tiskových rozmnoženin a ohledně nenahraných nosičů záznamů. Osoby, kterých se to týkalo (§25/2 písm.b,c,d AZ - tedy výrobci, dovozci nebo příjemci přístrojů k zhotovování tiskových rozmnoženin a výrobci, dovozci nebo příjemci nenahraných nosičů záznamů, popř. dopravci), neměly stanovenou výši odměny, kterou mají platit příslušnému kolektivnímu správci, ovšem povinnost platit tyto osoby měly.

Okolnost, že dosud nebyla přijata zákonná úprava výše odměn, nemůže jít k tíži těm jimž tyto odměny náleží (parafráze IV. ÚS 611/05). "*Podle Ústavního soudu je na obecných soudech, aby naplnily podmínku čl. 4 odst. 2 Listiny, podle které mohou být meze základních práv stanoveny pouze zákonem, a při nečinnosti zákonodárce vyplnily mezeru v právním řádu svou judikaturou, kterou lze v takovém případě považovat za zákon v materiálním smyslu.*" (IV. ÚS 611/05).

Mohlo se tedy v mezidobí mezi účinností tzv. euronovely AZ 216/2006 Sb. a účinností vyhlášky 488/2006 Sb. stát, že by kolektivní správce autorských práv zažaloval osoby příslušné dle §25/2 písm.b,c,d AZ o odměnu v souvislosti s rozmnožováním zveřejněného díla, na kterou má autor nárok podle § 25/1 AZ. Vzhledem k citovanému nálezu ÚS by musely patrně obecné soudy dotvořit zákon a výši této odměny stanovit samy. Z toho plyne celá řada otázek. Zda je to v souladu s požadavkem Čl. 4/2 Listiny. Kdo by byl odpovědný za mimosoudní náklady. Jak by se posuzoval stav, kdy by různé soudy přiznaly různou výši odměny. Jak by se posuzoval stav, kdy by vyhláška stanovila výši odměny odlišně. Ať tak či onak, osoby, kterým by bylo zaplacení odměny přikázáno, mohly by se nejspíš obrátit na soud s žalobou proti státu, že jim svou nedůslednou právní úpravou způsobil škodu. Patrně by se jednalo o škodu způsobenou státním orgánem nesprávným úředním postupem (§3 a §5 z.č. 82/1998 Sb.).

Pokud by naopak soudy autorům odměnu nepřiznaly, mohli by to být tentokrát autoři (kolektivní správce), kteří by žalovali stát za škodu způsobenou státním orgánem nesprávným úředním postupem (mezerovitou právní úpravou).

Co to je vůbec škoda v právním smyslu? O jaký druh škody by se jednalo?

Škoda ve smyslu občanského práva je majetková (materiální - hmotná) újma (ztráta), kterou lze objektivně vyjádřit (vyčíslit) obecným ekvivalentem, tj. penězi. (Švestka, J. In Knappová, Švestka, Dvořák, *Občanské právo hmotné. Praha : ASPI Publishing, 2005, s. 437*).

Zde v případě, že by se náhrady škody domáhali autoři vůči státu, šlo by o *lucrum cessans* neboli ušlý zisk. Naproti tomu v případě, že by se domáhaly osoby povinné platit odměnu podle §25/2 písm.b,c,d AZ (viz. předchozí otázka), šlo by o škodu skutečnou - *damnum emergens*.

V každém případě je zde absolutní objektivní odpovědnost (§2 z.č. 82/1998 Sb.).

(3) O jakou skutkovou podstatu škodního deliktu by se jednalo? Jaký předpis by byl použit, pokud by nějaký byl použit?

V nejobecnější rovině by se jednalo o odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu státní moci. (§1/1 z.č. 82/1998 Sb.).

Je otázka, čím by byla škoda vlastně způsobena.

a) vydáním neústavního zákona (porušení čl.4/2 a čl.34/1 Listiny)

b) opožděným vydáním vyhlášky (porušení povinnosti učinit úkon v přiměřené lhůtě podle §13 z.č. 82/1998 Sb.).

Domnívám se, že pokud bychom zvolili možnost **a)**, bylo by možné nárok opírat přímo o Listinu, tedy z.č. 23/1991 Sb. Po vyčerpání všech prostředků by připadala v úvahu i ústavní stížnost.

Pokud bychom se spokojili s možností **b)**, skutkovou podstatou škodního deliktu by zde byl "nesprávný úřední postup" podle § 5 písm.b z.č.82/1998 Sb. Pod tento blíže nespecifikovaný pojem by se snad dal podřadit nesprávný legislativní postup, tedy nevydání, resp. opožděné vydání právního předpisu. Po případě by bylo možné za "nesprávný úřední postup" označit také rozhodnutí soudu, které by nepřiznalo autorům odměnu jejíž výše nebyla dosud upravena vyhláškou.

(4) Proč jsou škodní delikty upraveny v různých zákonech? Kterých?

Obecná odpovědnost za škodu je upravena v **občanském zákoníku** v § 420, § 420a, § 424. Zvláštní odpovědnost za škodu pak v § 421 - § 433 občanského zákoníku, dále ve zvláštních částech závazkového práva u pojmenovaných smluv. Zvláštní odpovědnost za škodu upravují také z.č. **59/1998** Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku a z.č. **82/1998** Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Lex specialis je vůči úpravě v občanském zákoníku také úprava **obchodního zákoníku** § 373an. Speciální je také úprava pracovněprávní odpovědnosti za škodu (§ 172an. **zákoníku práce**). Z dalších zvláštních zákonů obsahujících občanskoprávní úpravu odpovědnosti za škodu: z.č. **85/1996** Sb., o advokacii (§24), z.č. **18/1997** Sb., atomový zákon, z.č. **13/1997** Sb., o pozemních komunikacích, z.č. **115/2000** Sb. o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.

Proč jsou škodní delikty roztroušeny do tolika zákonů? Snad se jedná o pozůstatek minulých časů, výsledek nesystémových řešení, přílišná kazuistika - to vše ostatně plyne ze současné nedotaženosti úpravy občanského práva. Evropský trend směřuje k vytváření zásad pro oblast deliktního práva, vytváření generálních skutkových podstat. O sjednocení úpravy náhrady škody do jednoho předpisu usiluje i návrh nového občanského zákoníku.

Prameny

LZPS, o. z., a. z., vyhl. MK, zák. o odp. za škodu při výk. veř. moci.

Judikatura

Nález ÚS sp. zn. IV. ÚS 611/05.

5.2 Srážka lyžaře a snowboardisty

Rozsudek Zemského soudu v Bonnu ze dne 21. 3. 2005 ve věci sp. zn. 1 O 484/04, Soud. rozhl., 2006, č. 1, s. 34 - 36

(1) Seznamte se s citovaným zahraničním rozsudkem a vystihněte podstatu sporné věci.

Jde o spor mezi dvěma stranami o následky nehody. Podle zjištěného skutkového stavu obě strany rovným dílem porušily povinnost předcházet škodám. Žádná ze stran neprokázala, že by nehoda byla způsobena jen druhou stranou. Žádná ze stran ani nemohla prokázat, že škodu nezavinila - nevyvrátila vyvratitelnou domněnku, že jedna strana nevěnovala druhé straně náležitou pozornost. Zavinění nehody se posuzovalo podle pravidel Mezinárodní lyžařské federace (FIS), tedy podle pravidel bezpečného chování na místě nehody. K tíži snowboardisty bylo navíc připočteno, že snowboard je těžší a tím i nebezpečnější než lyže a náročnější na zvládnutí bezpečné jízdy. Je tedy spravedlivé požadovat, aby snowboardista byl při jízdě ještě o něco opatrnější než lyžař a v případě nehody nesl větší díl odpovědnosti.

(2) Posuďte, jak by byla podobná situace rozhodnuta českým soudem. Podřad'te skutek pod příčinné ustanovení o. z. (právně skutek kvalifikujte). Jak naložit s lyžařskými pravidly?

Uplatní se § 415 ObčZ jako generální prevence vzniku škod (neminem laedere), v návaznosti na to § 420 ObčZ jako obecná odpovědnost za škodu. Uplatní se presumpce zavinění na stupni nevědomé nedbalosti. Po zjištění skutkového stavu, ze kterého vyplynulo, že obě strany měly na vzniku škody svůj díl zavinění, se uplatní § 441 ObčZ (zavinění poškozeného) a odtud stanovením poměru, v jakém strany škodu ponесou.

Lyžařská pravidla poslouží pro posouzení zavinění, resp. opatrnosti, kterou měly strany vynaložit, aby předešly vzniku škody. Podle usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 1506/2004 jejich porušení představuje porušení právní povinnosti předcházet vzniku škod. Obecně lze k tomu snad říci, že při posuzování zavinění jakékoli nehody při jakékoli činnosti nelze nevzít v úvahu obvyklá pravidla chování ohledně oné činnosti na místě nehody ať už jsou pramenem práva či nikoli. Jedním z cílů takových pravidel bývá předcházení vzniku škod, s nimiž zákon spojuje odpovědnost a jejich porušení lze tedy hodnotit jako nedbalost.

(3) Lze citovaný článek v kopii předložit českému soudu, aby rozhodl v podobné věci stejně? Jaký význam by takové předložení mělo? Mělo by vůbec nějaký význam?

Předložení článku by mělo patrně pouze argumentační význam. Jednalo by se o doplňující komparativní metodu výkladu českých právních předpisů. S ohledem na aktuální požadavek sjednocování práva v zemích EU a s ohledem na v zásadě stejné pojetí odpovědnosti za škodu v německém BGB, by takový pokus mohl mít úspěch.

BGB Section 823 Liability in damages

(1) Anyone intentionally or negligently trespassing, contrary to law, on the life, body, health, freedom, property or any other right of another party shall be liable for the damage thus incurred to that other party.

(2) The same duty affects anyone breaching a law aiming to protect another party. If, according to the contents of such law, a breach thereof is also possible without culpability, then liability in damages only occurs in case of culpability.